پاكىتلار نېمە ئۈچۈن چۈشەنچىمىزنى ئۆزگەرتەلمەيدۇ؟

جېيمىس كلىر

(«نيۇيورك ۋاقىت گېزىتى»نىڭ ئەڭ بازارلىق كىتاب تىزىملىكىدە بىرىنچى ئورۇندا تۇرغان «Atomic Habits» دېگەن كىتابنىڭ ئاپتورى، بۇ كىتاب ئەللىك نەچچە خىل تىلغا تەرجىمە قىلىنىپ، دۇنيا مىقياسىدا توققۇز مىليون پارچىدىن ئارتۇق سېتىلغان)

ئىقتىسادشۇناس ج.ك.گالبرېيس (J.K. Galbraith) مۇنداق دېگەنىدى: «چۈشەنچىنى ئۆزگەرتىش بىلەن ئۇنداق قىلىشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوقلۇقىنى ئىسپاتلاش ئوتتۇرىسىدىكى تاللاشقا دۇچ كەلگەندە، ھەممە ئادەم دېگۈدەك (چۈشەنچىسىنى ئۆزگەرتىشنىڭ ئورنىغا، ئۇنداق قىلىشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوقلۇقىنى) ئىسپاتلاشقا ئالدىرايدۇ.»

لېف تولستوينىڭ بۇ ھەقتىكى سۆزلىرى تېخىمۇ دادىل: «كىشى ھەرقانچە دۆت بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇ ئەسلىدىلا شۇ ھەقتە بىرەر ئىدىيە شەكىللەندۈرۈۋالمىغانلا تەقدىردە، ئەڭ قىيىن تېمىنىمۇ ئۇنىڭغا چۈشەندۈرگىلى بولىدۇ؛ ئەمما كىشى ھەرقانچە ئەقىللىق بولغان تەقدىردىمۇ، شۇ ئىشنى شەك-شۈبھىدىن خالىي ھالدا تولۇق بىلىدىغانلىقىغا جەزم قىلسا (يەنى مۇقىم ئىدىيە شەكىللەندۈرۈپ بولغان بولسا)، ئەڭ ئاددىي ئىشنىمۇ ئۇنىڭغا چۈشەندۈرگىلى بولمايدۇ.»

چاتاق زادى نەدە؟ نېمە ئۈچۈن پاكىتلار بىزنىڭ چۈشەنچىمىزنى ئۆزگەرتەلمەيدۇ؟ نېمە ئۈچۈن كىشى خاتا ياكى ناتوغرا پىكىرلەرگە ئىشىنىپ كېتىۋېرىدۇ؟ بۇ قىلمىشلار بىز ئۈچۈن نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟

خاتا چۈشەنچىلەرنىڭ مەنتىقىسى

ئىنسانىيەت مەۋجۇتلۇق ئۈچۈن دۇنيانى راۋۇرۇس توغرا رەۋىشتە تونۇشقا موھتاج. ئەگەر سىزنىڭ رېئاللىققا بولغان تونۇشىڭىز رېئال دۇنيادىن بەكلا پەرقلىق بولسا، ئۇنداقتا ھەركۈنى ئۈنۈملۈك ئىشلارنى قىلىشتا قىينالماي قالمايسىز.

ھالبۇكى-، ئىنساننىڭ چۈشەنچىسى- ئۈچۈن مۇھىم بو-لغىنى- نو-قۇل ھالدا ھەقىقەت ۋە تو-غر-ىلىقلا ئەمەس. ئىنسانلاردا يەنە تەۋەلىك تۇيغۇسىغا بولغان كۈچلۈك ئىنتىلىشمۇ بار.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

مەن «Atomic Habits» دېگەن كىتابىمدا شۇنداق دەپ يازغانىدىم: «ئىنسانلار توپلىشىپ ياشايدىغان جانلىقلاردۇر. بىز باشقىلار بىلەن كېلىشىپ، ئارىلىشىپ ياشاشنى؛ تەڭتۇشلىرىمىزنىڭ ھۆرمىتىگە ۋە ئېتىراپىغا ئېرىشىشنى ئويلايمىز. بۇ خىل مايىللىق بىزنىڭ مەۋجۇتلۇقىمىز ئۈچۈن پەۋقۇلئاددە مۇھىم. چۈنكى، ئەجدادلىرىمىز ئۆتمۈشتىكى كۆپىنچە دەۋردە قەبىلە ھالىتىدە ياشاپ كەلگەن بولۇپ، بىر كىشىنىڭ قەبىلىسىدىن ئايرىلىپ قېلىشى ـــ تېخىمۇ قورقۇنچلۇقى، قوغلاپ چىقىرىلىشى ـــ ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلۈمگە باراۋەر ئىدى.»

بىر ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى بىلىش تولىمۇ مۇھىم، لېكىن مەلۇم بىر «قەبىلە»گە (مىللەتكە، تەشكىلاتقا ۋەھاكازا) تەۋە بولۇپ تۇرۇشمۇ (ئىنسانلارنىڭ نەزىرىدە) ئوخشاشلا مۇھىم. گەرچە («ھەقىقەتنى تېپىش» بىلەن «ئۆزى تەۋە توپتىن ئايرىلىپ قالماسلىق»تىن ئىبارەت) بۇ ئىككى خىل ئىستەك كۆپىنچە ۋاقىتلاردا بىر ـ بىرىگە ماسلىشىدىغان بولسىمۇ، ئەمما ئۇلار گاھىدا توقۇنۇشۇپمۇ قالىدۇ.

نۇرغۇن ئەھۋاللاردا، ئىجتىمائىي باغلىنىشنىڭ ۋەزنى سىزنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىڭىزدا مەلۇم بىر پاكىت ياكى ئىدىيە توغرىسىدىكى ھەقىقەتنى بىلىشكە قارىغاندا تېخىمۇ ئېغىر بولىدۇ. خارۋارد ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ پىسخولوگى ستىۋېن پىنكېر (Steven Pinker) بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «كىشىلەر ئۆز پىكرىگە (چۈشەنچىسىگە، تۇتۇمىغا) ئاساسەن باشقىلار تەرىپىدىن قوبۇل قىلىنىدۇ ياكى چەتكە قېقىلىدۇ، شۇڭا ئەقىلنىڭ فۇنكسىيەلىرىدىن بىرى چۈشەنچە ساھىبىغا ھەقىقەت بولۇش ئېھتىماللىقى ئەڭ يۇقىرى بولغان چۈشەنچىنى ئەمەس، بەلكى ئۇنى ئەڭ كۆپ ھەقەمسايە، قوغدىغۇچى ياكى ئەگەشكۈچىگە ئىگە قىلىدىغان چۈشەنچىنى قوبۇل قىلغۇزۇش بولۇشى مۇمكىن».

بىز بىر نەرسىلەرگە ئىشىنىشتە ھەرۋاقىت ئۇنىڭ توغرا ـ خاتالىقىنىلا ئۆلچەم قىلماي قالىمىز. گاھىدا بەزى ئىشلار بىزنى ئۆزىمىز چوڭ كۆرىدىغان كىشىلەرگە ياخشى كۆرسىتىدىغانلىقى ئۈچۈنلا، بىز ئۇنىڭغا ئىشىنىشنى تاللايمىز.

مەنچە كېۋىن سىملېر تۆۋەندىكى سۆزىدە بۇ نۇقتىنى ياخشى يورۇتۇپ بەرگەن: «ئەگەر مېڭە <مەلۇم بىر خىل چۈشەنچىنى قوبۇل قىلسام مۇكاپاتلىنىمەن> دەپ قارىسا، خۇشاللىق ئىلكىدە شۇنداق قىلىدۇ ۋە <مۇكاپات>نىڭ ـــ مەيلى ئۇ (ياخشى قاراردىن ياخشى نەتىجىنىڭ ۋۇجۇدقا چىقىشىدەك) پراگماتىك ياكى (تەڭتۇشلىرىنىڭ تېخىمۇ ياخشى مۇئامىلىسىگە نائىل بولۇشتەك) ئىجتىمائىي، ۋەياكى بۇ ئىككىسىنىڭ بىرىكمىسى بولسۇن ـــ قەيەردىن كېلىدىغانلىقى بىلەن ھېسابلىشىپ ئولتۇرمايدۇ.»

خاتا چۈشەنچە پاكىت نۇقتىسىدىن ئېيتقاندا پايدىلىق بولمىسىمۇ، ئىجتىمائىيلىق جەھەتتە كارغا كېلىشى مۇمكىن. بۇ خىل تۇتۇمنى ئېنىق ئىپادىلەيدىغان ئىبارە بولمىغانلىقى ئۈچۈن، بىز ئۇنى «پاكىت نۇقتىسىدىن خاتا، ئىجتىمائىي جەھەتتە توغرا» دەپ ئاتىساق بولىدۇ. بۇ ئىككىسىدىن بىرىنى تاللاشقان توغرا كەلگەندە، كىشىلەر ھەقىقەتنى ئەمەس، دوست ـ يارەنلىرى ۋە ئائىلىسىنى تاللايدۇ (يەنى ھەق تەرەپتە تۇرماستىن، ئۆزى ياخشى كۆرىدىغانلار تەرەپتە تۇرىدۇ. ھالبۇكى، جەمئىيەتنىڭ ساغلام تەرەققىياتىنى

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ebook.org
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

نەزەردە تۇتقاندا، ھەققە كۆز يۇمدىغان بۇ خىل تەرەپبازلىق ئىنتايىن سەلبىي ئاقىۋەتلەرنى ئېلىپ كېلىدۇ. شۇڭا، كىشى ـــ يالغۇز قېلىش خەۋپىگە دۇچ كەلگەن تەقدىردىمۇ ـــ ھەرزامان ئۆزىنى ھەق تەرەپتە تۇرۇشقا ئۇندىشى كېرەك)

بۇ خىل تونۇش مەلۇم بىر زىياپەتتە ئاتا-ئانىمىز كۆڭلىمىزگە ياقمايدىغان (ئەمما، توغرا بولغان) گەپلەرنى قىلغاندا بىزنىڭ نېمىشقا زۇۋان سۇرمەي ئولتۇرۇۋالىدىغانلىقىمىزنى ياكى باشقا ياقتا قارىۋالىدىغانلىقىمىزنى چۈشەندۈرۈپلا قالماستىن، باشقىلارنىڭ چۈشەنچىسىنى ئۆزگەرتىشنىڭ تېخىمۇ ياخشى ئۇسۇلىنىمۇ كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

ئىدىيەرىمىزنى پاكىت ئەمەس، دوستلۇق ئۆزگەرتىدۇ

باشقىلارنى ئىدىيەسىنى ئۆزگەرتىشكە قايىل قىلىش ئەمەلىيەتتە ئۇلارنى قەبىلىسىدىن يۈز ئۆرۈشكە قايىل قىلىش جەريانىدۇر. ئەگەر ئۇلار ئەسلىدىكى چۈشەنچىسىدىن (ئېتىقادىدىن، تۇتۇمىدىن) ۋاز كەچسە، ئىجتىمائىي تورىنى يوقىتىش خەۋپىگە دۇچ كېلىدۇ. ئەگەر سىز بىراۋنى ئۆزى تەۋە توپتىن جۇدا قىلسىڭىز، ئۇنىڭ چۈشەنچىسىنى ئۆزگەرتىشىدىن ئۈمىد كۈتكىلى بولمايدۇ. شۇڭا، سىز چوقۇم ئۇلارغا شۇنىڭ ئورنىنى باسىدىغان يېڭى بىر تەۋەلىك بېرىشىڭىز كېرەك. ئەگەر ئىدىيەنى ئۆزگەرتىش تەنھالىق بىلەن نەتىجىلىنىدىغان بولسا، مۇتلەق كۆپ قىسىم كىشىلەر دۇنيا قارىشىنى ئۆزگەرتىشنى خالىمايدۇ.

باشقىلارنىڭ ئىدىيەسىنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن ئۇلار بىلەن دوست بولۇشىڭىز، ئۇلارنى ئۆز «قەبىلە»ڭىزگە قوشۇۋېلىشىڭىز لازىم. شۇنداق بولغاندا، ئۇلار ئىجتىمائىي يېتىمسىرەش تەشۋىشىدىن خالىي ھالدا ئىدىيەسىنى ئۆزگەرتەلەيدۇ.

چۈنكى، گاھىدا قەبىلىۋازلىق ۋە دۈشمەنلىككە سەۋەب بولىدىغىنى پەرق ئەمەس، بەلكى ئارىلىق بولۇشى مۇمكىن. ئارىلىق يېقىنلاشقانسېرى چۈشەنچىمۇ چوڭقۇرلىشىدۇ. بۇ ھەقتە، ئابراھام لىنكېننىڭ مۇنۇ سۆزى دائىم يادىمغا كېلىدۇ: «مەن ئۇنى ياقتۇرمايمەن، شۇڭا چوقۇم ئۇنى تېخىمۇ ياخشى چۈشىنىشىم لازىم.»

ئىدىيەمىزنى پاكىت ئەمەس، دوستلۇق ئۆزگەرتىدۇ.

ئىدىيە چاستوتىسى

بىر قانچە يىللار ئىلگىرى، بېن كاسنوچا (Ben Casnocha) ماڭا «بىزنىڭ ئىدىيەمىزنى ئۆزگەرتەلەيدىغانلار 98 پىرسەنت مەسىلىدە بىز بىلەن ئوخشاش پىكىردە بولغانلاردۇر» دېگەنىدى، مەن تا بۈگۈنگىچە بۇ گەپكە قايىل.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.egem.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئەگەر سىز تونۇيدىغان، ياقتۇرىدىغان ۋە ئىشىنىدىغان بىرەيلەن مەلۇم بىر رادىكال پىكىرگە ئىشەنسە، سىزنىڭ شۇ پىكىرگە ئەھمىيەت بېرىش ۋە ئۇنى ئويلىشىپ بېقىش ئېھتىماللىقىڭىز تېخىمۇ يۇقىرى بولىدۇ. چۈنكى، سىز ھاياتىنىڭ كۆپ قىسىم ساھەلىرىدە ئۇلار بىلەن ئورتاقلىقىڭىز بولغاچقا، «بۇ يېڭى مەسىلىدىمۇ ئۆز پىكرىمنى ئۆزگەرتىشىم كېرەكمۇ، قانداق؟» دەپ ئويلىشىڭىز مۇمكىن. لېكىن، ئاشۇ رادىكال پىكىر قىممەت قارشى سىزنىڭكىگە تۇپتىن ئوخشىمايدىغان بىراۋ تەرىپىدىن ئوتتۇرىغا قويۇلسا، «ماۋۇ ساراڭنىڭ تاپقان گېپىنى قارا!» دەپلا ئۆتۈپ كېتىش ئېھتىماللىقىڭىز تېخىمۇ يۇقىرى بولىدۇ.

ئىدىيەنى چاستوتا سېپىكترى ئارقىلىق ئىپادىلەش بۇ خىل پەرقنى ئوبرازلاشتۇرۇشنىڭ چارىلىرىدىن بىرىدۇر. ئەگەر سىز بۇ چاستوتا سېپىكترىنى ئون بۆلەككە بۆلسىڭىز ۋە ئۆزىڭىزنى يەتتىنچى بۆلەكتە دەپ پەرەز قىلسىڭىز، ئۇنداقتا بىرىنچى بۆلەكتىكى كىشىنى قايىل قىلمەن دېيىشنىڭ ئانچە ئەھمىيىتى يوق، چۈنكى ئارىدىكى پەرق بەك چوڭ. سىز يەتتىنچى بۆلەكتە بولسىڭىز، ۋاقتىڭىزنى ئەڭ ياخشىسى ئالتىنچى ياكى سەككىزىنچى بۆلەكتىكى كىشىلەرنى قايىل قىلىشقا سەرپ قىلىپ، ئۇلارنى ئۆزىڭىز تەرەپكە تارتقىنىڭىز ئەۋزەل.

ئەڭ كەسكىن بەس-مۇنازىرىلەر مەزكۇر چاستوتا سېپىكترىنىڭ ئىككى ئۇچىدىكىلەر ئارىسىدا كۆرۈلىدۇ. بۇنىڭ ئەكسىچە، يېقىن چاستوتا بۆلەكلىرى ئارىسىدىكىلەرنىڭ ئۆزئارا ئۆگىنىش نىسبىتى ناھايىتى يۇقىرى بولىدۇ. سىز بىراۋغا قانچە يېقىن بولسىڭىز، ئاراڭلاردا ئىختىلاپ كۆرۈلگەن بىر ياكى ئىككى چۈشەنچە ئاستا-ئاستا ئىدىيەڭىزگە سىڭىپ كىرىپ، تەپەككۇرىڭىزنى قايتىدىن شەكىللەندۈرىدۇ. بىر ئىدىيە سىزنىڭ مەۋجۇت مەۋقەيىڭىزگە قانچە يىراق بولسا، سىزنىڭ ئۇنى تەلتۆكۈس رەت قىلىش ئېھتىماللىقىڭىز شۇنچە زور بولىدۇ.

كىشىلەرنىڭ ئىدىيەسىنى ئۆزگەرتىشتە، بىراقلا بىر ئۇچتىن يەنە بىر ئۇچقا ھالقىغىلى بولمايدۇ. سىز چاستوتا سېپىكتىرىدىن سەكرەپ ئەمەس، قەدەممۇ قەدەم سىيرىلىپ چۈشۈشىڭىز كېرەك.

كىشىلەر ئۆزىنىڭ مەۋجۇت دۇنيا قارىشىدىن كۆرۈنەرلىك پەرقلىق ھەرقانداق ئىدىيەنى خەتەرلىك دەپ قارايدۇ. ھالبۇكى، خەتەرلىك ئىدىيە تۇغرىسىدا تەپەككۇر قىلىشقا ئەڭ ماس كېلىدىغىنى بىخەتەر مۇھىتتۇر. شۇ ۋەجىدىن، كىتابلارنىڭ ئىدىيەنى ئۆزگەرتىش جەھەتتىكى رولى سۆھبەت ياكى بەس-مۇنازىرىلەرنىڭكىدىن ياخشى بولىدۇ.

سۆھبەتتە، كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ ئورنى ۋە قىياپىتى توغرىسىدا ئىنچىكە ئويلىنىشقا مەجبۇر. ئۇلار يۈزىنى تۆكۈۋېلىشتىن، ھاقارەتتەك كۆرۈنۈپ قېلىشتىن ساقلىنىشقا تىرىشىدۇ. كىشىلەر ئۆزلىرىنى بىئارام قىلىدىغان بىر قاتار پاكىتلارغا يۈزلەنگەندە، دادىل ھالدا خاتالىقنى ئېتىراپ قىلىشنىڭ ئورنىغا، ئۆز مەۋقەسىدە تېخىمۇ چىڭ تۇرۇۋالىدۇ.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.egem.org
www.uyghurktap.com

ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

كتاب بولسا بۇ خىل جىددىيلىكتىن خالىي. كىشى كىتاب ئوقۇغاندا، سۆھبەت پەقەت ئۇنىڭ كاللىسىدا ئېلىپ بېرىلىدۇ ۋە بۇ جەريانىدا باشقىلار تەرىپىدىن باھالىنىش خەۋپى بولمايدۇ. (يۇز تۇرانە سۆھبەتلەشكەن چاغدىكىدەك) باشقىلاردىن مۇداپىئەلىنىش زۆرۈرىيىتى بولمىغاندا، كىشىلەر مەسىلىگە تېخىمۇ ئوچۇق-يورۇق مۇئامىلە قىلالايدۇ.

بەس-مۇنازىرە كىشىنىڭ كىملىكىگە قىلىنغان ئۇمۇميۈزلۈك ھۇجۇمغا ئوخشايدۇ. كىتاب ئوقۇش بولسا كىشىنىڭ مېڭىسىگە مەلۇم بىر ئىدىيەنىڭ ئۇرۇقىنى تېكىپ، ئۇنى ئۆز ھالى بويىچە ئۆسۈپ چىقىشقا قويۇۋېتىشكە ئوخشايدۇ. كىشىنىڭ ئۆز مېڭىسىدىكى مەۋجۇت ئىدىيەنى يېڭىشىگە نۇرغۇن كۈرەش جەريانى كېتىدۇ.

نېمە ئۈچۈن خاتا ئىدىيەلەر داۋاملىشۋېرىدۇ؟

باتىل ئىدىيەلەرنىڭ داۋاملىشىشىدىكى يەنە بىر سەۋەب كىشىلەرنىڭ ئۇلار ھەققىدە داۋاملىق پاراڭلىشىدىغانلىقىدۇر.

مەلۇم بىر ئىدىيە توغرىسىدا سۈكۈت قىلىش ئاشۇ ئىدىيەنى ئۆلتۈرگەنگە باراۋەردۇر. ئەزەلدىن دېيىلىپ ياكى يېزىلىپ باقمىغان ئىدىيە شۇ ئىدىيەنى ئويلاپ چىققان كىشى بىلەن تەڭ ئۆلۈپ تۈگەيدۇ. ئىدىيە پەقەت تەكرارلىنىش ئارقىلىقلا ئەسته ساقلىنىدۇ ۋە ئىشىنىلىدۇ.

ئىلگىرىمۇ قەيت قىلغىنىمدەك، كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ ئوخشاش ئىجتىمائىي توپقا تەۋە ئىكەنلىكىنى نامايەن قىلىش ئۈچۈن پىكىرلەرنى تەكرارلايدۇ. لېكىن، بۇ يەردە نۇرغۇن كىشىلەر نەزەردىن ساقىت قىلغان ھالقىلىق بىر نۇقتا مەۋجۇت:

كىشىلەر باتىل ئىدىيەلەر توغرىسىدا ۋايسىغاندا، ئۇلارنى تەكرارلايدۇ. سىز بىر ئىدىيەنى تەنقىدلەشتىن ئىلگىرى، ئۇنى تىلغا ئېلىشقا مەجبۇر بولىسىز. نەتىجىدە، سىز كىشىلەر تەرىپىدىن ئۇنتۇلۇپ كېتىشنى ئۈمىد قىلغان پىكىرنى تەكرارلايسىز. لېكىن، سىز شۇ ھەقتە سۆزلەشنى داۋاملاشتۇرغان مۇددەتتە، كىشىلەر ئۇنى ئۇنتۇپ كېتەلمەيدۇ. يەنە سىز باتىل ئىدىيەنى قانچە كۆپ تەكرارلىغانسېرى، كىشىلەرنىڭ ئۇنىڭغا ئىشىنىش ئېھتىماللىقىمۇ شۇنچە يۇقىرى بولىدۇ.

بىر ئىدىيەگە ـــ ھەتتا، ئۇ خاتا بولغان تەقدىردىمۇ ـــ ئىشىنىدىغانلارنىڭ سانى شۇ ئىدىيەنىڭ ئۆتكەن بىر يىلدىكى تەكرارلىنىش چاستوتىسى بىلەن ئوڭ تاناسىپ تۇرىدۇ.

سىز ھەر قېتىم باتىل ئىدىيەگە (ئۇنى تەپسىلىي بايان قىلغان شەكىلدە) ھۇجۇم قىلغاندا، ئۆزىڭىز ھالاك قىلماقچى بولغان مەخلۇققا يەم تاشلاپ بېرىۋاتقان بولىسىز. بىر تۆتىپر خىزمەتچىسىنىڭ يازغىنىدەك: «سىز ھەر قېتىم خۇيىڭىزنى تۇتقۇزغان بىرىنىڭ تۆتىپر يوللانمىسىنى ھەمىشە ھرلىگەندە ياكى نەقىل كەلتۈرگەندە، ئۇلارغا ياردەم قىلغان بولىسىز.» شۇڭا، سىز باتىل ئىدىيەلەرنى ئاغدۇرۇشتىن بەكرەك، توغرا پىكىرلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا ۋە ئامال بار كۆپ ئادەمگە يەتكۈزۈشكە تىرىشىشىڭىز كېرەك.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.egem.org
www.uyghurktap.com

ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

بۇنداق دېيىشىمدىكى سەۋەب شۇكى، نۇرغۇن كىشىلەر ھەقىقەتنى بىلىۋېلىش مەقسىتىدە ئەمەس، بەلكى يېڭىپ چىقىش مەقسىتىدە مۇنازىرىلىشىدۇ. بۇ ھەقتە، جۇلىيا گالېف (Julia Galef) مۇنداق دېگەن: «كىشىلەر دائىم چارلىغۇچىدەك ئەمەس، بەلكى جەڭچىدەك ئىش قىلىدۇ. يەنى ئۇلار ئۆزلىرى بىلەن ئوخشىمىغان پىكىردىكى كىشىلەرنى مەغلۇپ قىلىشنىڭ كويىدا يۈرىدىغان <ئەقىل جەڭچىلىرى>گە ئوخشايدۇ. بۇنىڭ ئەكسىدە، چارلىغۇچىلار بولسا <ئەقىل ئېكسپېدىتسىيەچى>لىرىگە ئوخشاش، باشقىلار بىلەن بىرلىكتە قەدەممۇ قەدەم يەر شەكلى خەرىتىسى سىزىپ چىقىشقا تىرىشىدۇ، ئۇلارنىڭ تۇرتكىسى (يېڭىش ئەمەس) قىزىقىشتۇر.»

ئەگەر سىز ئۆز ئىدىيەڭىزنى باشقىلارغا قوبۇل قىلغۇزماقچى بولسىڭىز، جەڭچىدەك ئەمەس، چارلىغۇچىدەك يول تۇتۇشىڭىز كېرەك. بۇ تۇتۇمنىڭ يادروسىدا مۇنداق بىر سوئال ياتىدۇ: «سىز سۆھبەتنى داۋاملاشتۇرالاش ئۈچۈن، غەلىبىدىن ۋاز كېچىشكە رازىمۇ؟»

ئاۋۋال مۇلايىم، ئاندىن توغرا بولۇڭ

تالانتلىق ياپونىيە يازغۇچىسى خارۇكى مۇراكامى (Haruki Murakami) مۇنداق دەپ يازغان: «مۇنى ھېچقاچان ئەستىن چىقارماڭكى، مۇنازىرىلىشىپ قارشى تەرەپنى يېڭىش سىز مۇنازىرىلەشكەن ئادەمنىڭ رېئاللىقنى ۋەيران قىلىۋەتكەنلىكتۇر. كىشىنىڭ ئۆز رېئاللىقنى يوقىتىپ قويۇشى ئازابلىقتۇر. شۇڭا مەۋقەيىڭىز توغرا بولغان تەقدىردىمۇ، چوقۇم مۇلايىم بولۇڭ.»

ئەگەر بىز دەققىتىمىزنى مۇنازىرىگىلا (يەنى قارشى تەرەپنى قايىل قىلىشقىلا) مەركەزلەشتۈرۈۋالساق، مەقسىتىمىزنىڭ باشقىلار بىلەن ئالاقە ئورنىتىش، ھەمكارلىشىش، دوستلىشىش ۋە ئۇلارنى ئۆزىمىزنىڭ سېپىگە تارتىپ كېلىش ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپ قالىمىز. يەنى بىز «يېڭىپ چىقىش» بىلەنلا بولۇپ كېتىپ، ئالاقە ئورنىتىشقا سەل قارايمىز. كىشىلەر مۇنازىرە جەريانىدا باشقىلارنى ئۆز يېنىغا تارتىشتىن بەكرەك، ئۇلارغا قالپاق كىيدۈرۈشكە ئالدىراپ كېتىدۇ.

ئىنگلىزچىدە «مۇلايىم» (Kind) دېگەن سۆز «تۇغقان» (Kin) دېگەن سۆزدىن كېلىپ چىققان. يەنى باشقىلارغا مۇلايىم بولۇش دېگەنلىك ئۇلارغا ئۇرۇق-تۇغقانچا ئوخشاش مۇئامىلە قىلىش دېگەنلىكتۇر. مەنچە، بۇ باشقىلارنىڭ ئىدىيەسىنى ھەقىقىي تۈردە ئۆزگەرتىشنىڭ ياخشى ئۇسۇلىدۇر. سىز ئىدىيەسىنى ئۆزگەرتمەكچى بولغانلار بىلەن دوستلۇق ئورنىتىڭ، ئۇنى تاماقتا تەكلىپ قىلىپ، كىتاب سوۋغا قىلىڭ.

ئاۋۋال مۇلايىم، ئاندىن توغرا بولۇڭ.

ئىنگلىزچىدىن ئۆتكۈر ئالماس تەرجىمىسى

مەنبە:

https://jamesclear.com/why-facts-dont-change-minds

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.egem.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى